

5 | 2026

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

KOLOZSVÁR | 1888–1948/1990. | 36. (96.) ÉVF.
5. SZÁM | 2026. MÁJUS | ÁRA: 6 LEJ

TARTALOM

Kedves Olvasó! | 3

Nagy Adél: A lélek ünnepén | 4

A festmény több, mint egy színes felület | 5

Moldován-Szeredai Noémi: Májusi jeles napok | 9

Oláh Sándor: „A Vallásügyi Minisztérium ma... érkezett telefonutasítására...” | 10

Ilkei Lóránd: A Szentlélek eljövetele | 13

Bálint Róbert Zoltán: Balázs Ferenc, a lelkész | 15

Kiss Dénes: „Embernek minden fajtája.” Balázs Ferenc társadalomképe | 16

Jó tükörbe nézni | 18

Rácz Norbert Zsolt: Ég felé kitértan | 22

Juhász Gyula: Béke | 23

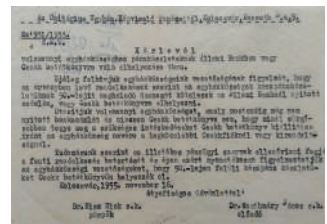
Fazakas Lídia Emese: Női láncszemek | 24

Széles László: Mamutcsodák | 25

Egyházunk hírei | 26

Gyerekvilág | 29

Rejtvény | 31

CÍMLAP: Úrvacsoravétel Felsőrákoson

LAPSZÁMUNK SZERZŐI

dr. Bálint Róbert Zoltán lelkész (Mészkö), **Fazakas Lídia Emese** lelkész (Medgyes), **Ilkei Lóránd** lelkész (Déva), **dr. Kiss Dénes** szociológus (Kolozsvár), **Nagy Adél** lelkész (Recsenyéd), **Oláh Sándor** társadalomkutató (Csik-szereda)

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

Kiadja a **Magyar Unitárius Egyház**, Kolozsvár

Alapítási év: 1888. Új sorozat (1990-től)

Megbízott főszerkesztő: **Koppándi Júlia**

Megbízott szerkesztő: **dr. Berki Tímea**

Szerkesztőbizottság: **dr. Bálint Róbert Zoltán** (Egyház és társadalom), **Dimény Csilla Júlia** (Nők világa), **Farkas Izolda** (Gyermekoldal), **Ferencz Csaba-Levente** (Rejtvény), **dr. Koncz Attila** (Kultúra), **Mátéfi Tímea** (Lelki élet), **Mészáros Tímea** médiareferens (Egyházi hírek), **Nagy Norbert** (Bibliamagyarázat), **Moldován-Szeredai Noémi** (Hagyományaink), **dr. Pál János** (Egyháztörténet),

Pap Zoltán (fotó), **Rácz Norbert Zsolt** lelkész (Kolozsvár), **dr. Sándor Krisztina** (Portré), **Székely Andrea** (Szeretetszolgálat), **Széles László** (Ifjúsági oldal)

Tördelés: **Virág Péter**. Olvasószerkesztő: **Dénes Gabriella**
Nyomtatás: **Misztótfalusi Kis Miklós Református Sajtóközpont**

Postacím: 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9

Telefon: 0264 593 236. E-mail: kozlony@unitarius.org

Lapterjesztés és adminisztráció: **Gáspár Péter** és **Mezei Melinda**. A lapok kiszállításával kapcsolatos

felvilágosítás: **Verbum Egyesület**, tel.: 0740 937 116.

A kéziratok szerkesztőségbe érkezésének határideje:

a tárgyhoz előtti hónap 10-e.

ISSN 1220-8418

Támogatók:

Kedves Olvasó!

Ártatlan zöldbe boruló lombkoronák, rügyekből fakadó virágok hozzák el a májust. Lányoknak állított májusfák, csengő-bongó gyermeki hangon elmondott köszöntőversek, elcsukló anyai, nagyanyai hangok, szorító ölelések szeretetében indul a hónap. A kertekben veteményezés közben hajladozó asszonyok, férfiak időjárást kémlelő tekintetében kel életre a remény, a hit abban, hogy az elültetett magok szárba szökkennek, termést hoznak ebben az esztendőben is.

Pünkösdi ünnepe tölti be a lelket, élő közösségként tapasztaljuk meg ismét Isten közelségét. Hitünk segít a bizakodásban, a kihívások felismerésében, személyes és közösségi kiteljesedésünkben. Az elhívás, az önmagunkra találás, hibáink felismerése, a természetközeli élet, a tudatosság köszön vissza lapjaink hasábjain e hónapban is.

A művészi önvallomás, a női szerepvállalás, az anyaság itt olvasható néhány példája, a Balázs Ferenc-i lelkület és közösségiség, a pünkösdi gyülekezet és egyházunk megtartóereje vezet el annak felismeréséhez, hogy mindannyian nélkülözhetetlen parány vagyunk az egészben. Mindennapi gondjaink közepette találjanak ránk úgy a vásár- és ünnepnapok, hogy nyitott lélekkel, tiszta szívvel fogadjuk azokat, ahogy a megújuló természet ölel körül bennünket reményt fakasztóan!

| BERKI TÍMEA

Erő és méltóság árad róla, és nevetve néz a holnap elé. Szája bölcsességre nyílik, és nyelve szeretetre tanít.

(Péld 31,25–26)

A lélek ünnepén

Azt mondom ugyanis mindegyiteknek a nekem adott kegyelemnél fogva, hogy senki se gondoljon magáról a kelleténél többet; hanem józanul gondolkodjék, mindenki a hit mértéke szerint, amelyet Isten juttatott neki. Amint ugyanis egy testben sok testrészünk van, s nem ugyanaz a rendeltetése minden testrésznek, ugyanúgy vagyunk sokan egy test Krisztusban; egyenként pedig egymásnak tagjai. Különböző adományaink vannak a nekünk adott kegyelemnek megfelelően: ha prófétaság, akkor gyakoroljuk a hit mértéke szerint; ha szolgálat, akkor fáradozzunk a szolgálatban; ha valaki tanít, tanítson; aki buzdít, buzdítson; aki adakozik, tegye egyszerűségben; aki előljáró, buzgóságban, aki irgalmasságot gyakorol, vidámságban. A szeretet legyen tettetés nélkül! Utáljátok a rosszat, s ragaszkodjatok a jóhoz! (Róm 12,3–9)

Istenünk, jó Atyánk! Ma is így szólítunk meg Téged, életünk adója. Naponta érezzük szükségét megtapasztalni azt a jóságot, amely Általad lüktet e világban. Megérezni azt, hogy nem vagyunk magunkra, mert egy testet, egy közösséget alkotunk azokkal, akiket szeretünk, akiket a gondjainkra bízál, és akiknek a gondoskodásába helyezted életünket. Egy test, egy közösség vagyunk azokkal is, akikkel nehezebben értjük egymást. Ezt az érzést mélyítetted bennünk a Lélek ünnepén, s mi, a Te gyermekeid, a pünkösdi lelkesedés tüzével ígértük, hogy komolyan vesszük hivatásunkat, a Te országod építését, a Te akaratod munkálását.

Add, hogy ne lankadjon ez a tenni akarás, s a nekünk adatott ajándékok gazdagságával szolgálni tudjunk. Add a prófétaság szent hitét, a tanítás bölcsességét, a buzdítás, imádkozás, vigasztalás erejét, az adakozás önzetlenségét, az irgalmasság alázatát szeretetben – hitelesen, Neked tetszően, istengyermeki mivoltunkhoz méltóan. Ámen.

| NAGY ADÉL

A festmény több, mint egy színes felület

Lapunk olvasói előtt jól ismert **Felházi Ágnes** festőművész neve és munkássága. Szamosújváron született, középiskolai tanulmányait Kolozsváron, a János Zsigmond Unitárius Kollégiumban végezte. Miután bekerült a Képzőművészeti és Formatervezési Egyetemre, már harmadévesen visszahívták egykori liceumába óraadó-nak, vizuális művészetet és művészettörténetet tanítani. Magánéleti okokból másfél évtizede döntött úgy, hogy Budapestre költözik, ahol ma is él, miközben a Szegedi Tudományegyetem docenseként tevékenykedik. Legutóbbi kiállítása *Konstelláció* címmel volt látható a Tisza-parti városban. Ennek apropóján Konecz Attila rovatvezető, a Mathias Corvinus Collegium kolozsvári képzési központjának kutatótanára beszélgetett vele.

Mikor és hogyan derült ki, hogy képzőművészeti tehetséggel vagy megáldva?

Gyermekkorom óta fontos szerepet játszott életemben az alkotás, mindig rajzoltam, festettem. Azt hiszem, nagyon természetes módon vált világossá nemcsak számomra, hanem a családom és a körülöttem élők számára, hogy előbb-utóbb ezt a pályát fogom választani. Bár az unitárius kollégium elvégzése után kacérkodtam a teológiával is, a képzőművészet mellett döntöttem, és a mai napig alkotok, festek.

A teológia hogyan került képbe?

Valahogy a mindennapjaim természetes részévé vált – nemcsak a családban, illetve az unitárius kollégiumban – az a hitből táplálkozó gondolkodásmód, amelyet a magaménak érzek mind a mai napig. Nagy hatással voltak rám olyan emberek, mint Szabó Árpád vagy Erdő János püspök urak, akik tanítottak engem. Mély spirituális élményeim is voltak, amelyek nyomán olyan erős küldetést éreztem magamban, hogy tudtam, a lelkeszi pálya és a képzőművészet az, amelyek között el fog dőlni az életem.

És végül...?

Végül nem bánom, hogy így alakult, mert azt hiszem, nem lennének jó szónok, soha nem tudtam közönség elé kiállni, nem szeretek nagy beszédeket tartani. Úgy érzem, nem vagyok a szavak embere. De, ami mindenek ellenére

megmaradt, ez a fajta lelkeség, a szoros kapcsolat a teológiával, és a hétköznapiakat is meghatározó vallásos élet.

Mondhatjuk azt, hogy a kettő valahol össze is kapcsolódik? A művészetekben mennyire van jelen a spirituális mélység?

Az alkotási folyamat nagyon-nagyon erős elmélyülés, olyan utazás, amely belső lelki tájakon történik. Ugyanakkor azt hiszem, a vallásosság nem feltétlenül csak azzal nyilvánulhat meg a képzőművészetben, ha nagyon erős keresztény szimbólumokat használ valaki, hanem azáltal is, ahogy mostanában például az én alkotásaimban az örörony, az erődít

mény, a várak, a citadellák mint védelmi rendszerek és egyben erős tudatalatti motívumok vissza-visszatérnek.

A vallásosság nemcsak elvont fogalom számomra, hanem valahogy beleépül a gondolkodásomba, a hétköznapjaimba, tulajdonképpen az életem természetes velejárója. A színeken, a rétegződéseken, a metaforák használatán keresztül, valahogy rejtetten, burkoltan, de mindig jelen van. És nem véletlenszerű az sem, hogy a kék különböző árnyalatai dominálnak szinte mindig az alkotásaimon, hiszen ez a szín a spiritualitás és a vallás egyik legerősebb kifejezőeszköze a festészetben.

Ezek tudattalan dolgok, amelyeket sosem szoktam kikiabálni, de benne vannak, utalásokkal, célzásokkal. És az, ami tényleg foglalkoztat, hogy a színes rétegeken keresztül ne csak energiákat, hanem érzéseket és erős üzenetet tudjak megfogalmazni.

Amikor festesz, akkor magadnak festesz, vagy a közönségnek? Van előtted egy elvont kép arról, hogy kik ők, vagy ez egyáltalán nem szempont?

Nem szükséges, és szerintem nem feltétlenül szempont. A legnagyobb kihívás, hogy az ember önazonos legyen, és megtalálja a saját képi világát, amikor alkot. Ezek nagyon mély elvonulások, nagyon erős szellemi munkák, és ugyanakkor egyszerre több minden van jelen bennük. Tehát nemcsak a szakmai megoldá-

sokra kell figyelnem, amikor egy képet festek – hogyan alakul a kompozíció, a színvilág –, hanem fontos a mondanivaló is. Elsősorban én hozom meg a döntést, hogy egy kép mikor készül el: mikor érzem azt, hogy megszólal, hogy befejezetté válik, hogy valami átsugárzik rajta, hogy teljessé, kerekké lett az a történet, amit el szerettem volna mondani.

És a közönség?

A közönségnek mindig megadom a szabadságot, hogy a maga módján tudja értelmezni a képeimet. Ezért szoktam nagyon átfogó címekeket adni, vagy olyan utalásokat tenni, hogy milyen úton indulhat el az értelmezés felé. Hiszem azt, hogy egy kép akkor válik teljessé, ha közönség elé kerül, és mindenki a saját benyomásai alapján ad neki jelentést. Éppen ezért számomra fontos az, hogy ne csak konkrét, látható, nagyon figurális elemekből álljon a képi világ, hanem jelen legyen benne az elvontabb, a rejtett és a személyes, illetve az egyetemes értelmezések közötti átjárhatóság. Így nemcsak nagyobb közönséghez juthat el, hanem mindenki megtalálhatja benne azt, ami hozzá a legközelebb áll, ami számára „megszólal”.

El tudod engedni az alkotásaidat, vagy inkább örök javítgató vagy?

Van olyan alkotás, amit el tudok engedni abban az értelemben, hogy befejezettnek tekintem, teljesnek érzem. De az az érdekes, hogy évekkel később ez változhat. Amit most jónak talá-

lok, lehet, hogy három év múlva hiányérzetet kelt bennem. Vannak olyan alkotások, amelyeket emiatt idővel átfestek, és vannak olyanok, amelyektől sosem tudnék megválni. Ezek általában olyan munkák, amelyek alkotói pályám fontos állomásai, tartópillérei, vagy egy új folyamat kiindulópontjai voltak. Ezeket szeretem megtartani, visszanézni, különösen akkor, amikor alkotói válságba kerülök, vagy kételkedem önmagamban.

Milyen technikával dolgozol legszívesebben?

Akrillal dolgozom. Azért, mert nagyon gyorsan száradó technika, és én számtalanszor átfestem a képeimet. Van úgy, hogy tizenvalahány réteg is van a kép alatt. Nekem ez a technika vált be. Az olajat nagyon sokan ajánlják, mondják, hogy nemesebb, időtállóbb, de mivel lassabban szárad, az a fajta rétegződés, ami számomra fontos, nehezebben valósítható meg vele. Minden réteg egy energiaszint, és az a döbbenetes, hogy néha hiába próbálok átfesteni egy képet, az alatta lévő réteg mégis átköszön, átsugárzik, és beleszól az új felületbe. Ez elképesztően erős és intenzív folyamat. Szóval nekem az akril vált be, és az a feladatom, hogy ebből a kevésbé festői anyagból mégis művészetet hozzak létre.

Nemrég volt egy nagy kiállításod. Mi volt ennek a tematikája?

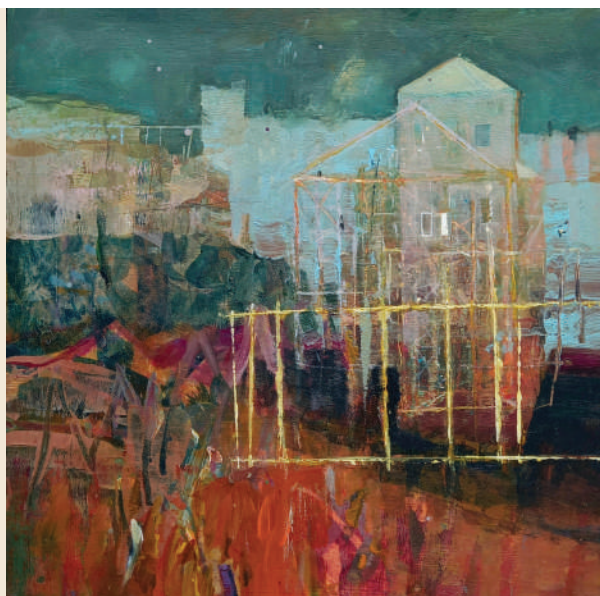
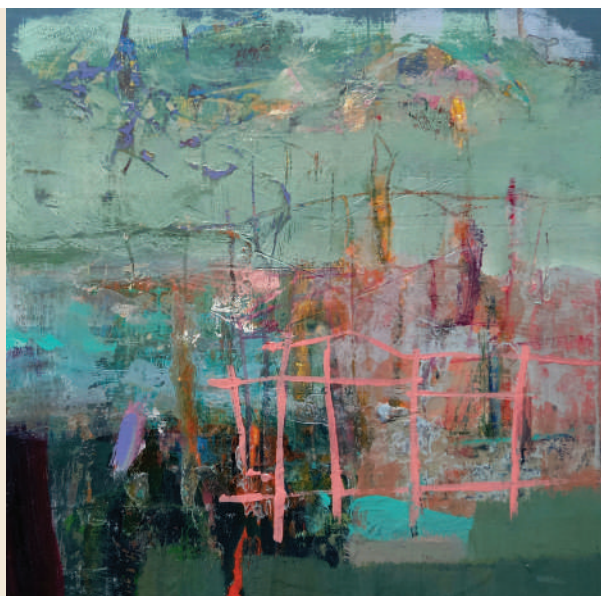
A Szegedi Tudományegyetemen rendezett tárlaton közel 130 alkotásom szerepelt. Az épület

adottságainak megfelelően úgy is fogalmazhatnám, hogy „kétszintes” kiállítás volt: lent a régebbi munkáim válogatása, az emeleten pedig az elmúlt két-három év legerősebb anyaga kapott helyet. Tulajdonképpen retrospektívnek is mondhatnám, mert lehetőséget teremtett a korábbi és az újabb alkotásaim összehasonlítására. A tárlatnak a *Konstelláció* címet adtam, miután sokat gondolkodtam azon, hogyan lehetne egyetlen kifejezéssel összefoglalni a különböző korszakokat és motívumokat. Számomra ez nemcsak csillagok együttállását jelenti, hanem az eddigi képi elemek, korszakok és motívumok aktuális együttállását, egy sajátos belső rendet és logikát.

Milyen visszajelzéseket kaptál?

Nagyon sok véleményt kaptam – nemcsak személyesen, hanem írásban és üzenetek formájában is. Ezek mind megerősítenek abban, hogy jó úton haladok. Összességében úgy érzem, hogy egy erős válogatást tudtam bemutatni. Sokan azt mondták, hogy bár nagyon sok kép szerepelt a kiállításon, mégsem volt unalmas, hanem változatos, izgalmas, mert mind egy-egy külön történetet mesélt el.

Még soha nem volt ilyen nagy anyagot mozgató egyéni kiállításom, úgyhogy el sem hittem, most megvalósulhat. Azt hiszem, két-három éve egyáltalán nem is volt egyéni kiállításom, ezért ez számomra egyfajta dobbantó volt, nagyon erős visszaigazolás arra, hogy van értelme – még ha néha emberfeletti erőfeszíté-

sekkel is – beiktatni az alkotást a mindennapokba.

Mondhatjuk azt, hogy ez egy korszak lezárása, illetve egy új kezdete?

Vannak különböző korszakaim, természetesen. Azt figyeltem meg, hogy az utóbbi egy-két évben sokkal figurálisabb lettem. A nonfiguratív elem picit háttérbe szorult, bár van, amikor párhuzamosan halad a kettő. Meglepett engem is, hogy mennyire felerősödtek a figurális motívumok: a táj konkrétan jelenik meg, a ház, az őrtorony képe nagyon hangsúlyos lett.

Elkezdtem azon gondolkodni, hogy ezek az akropoliszok, citadellák vagy az európai civilizáció építészeti szimbólumai miért jelennek meg ilyen kiemelten a festészetemben. Ugyanígy a zárt kertek témája – egy védett, belső világ vagy menedék metaforájaként. Valószínűleg napjaink közhangulata is szerepet játszik abban, hogy ennyire fontossá váltak. Néha saját magamnak is meg kell fogalmaznom, miért pont ezek a motívumok törnek elő ennyire erőteljesen.

Tehát a mű is „diktál”?

Igen, sokszor a felület és a munka diktál, és nem csak a tudatos szakmai döntéseimen múlik egy műalkotás létrejötte. Próbálok néha absztraktabb formában tartani a képet, de nem engedi – ki kell rajzolódnia, elő kell bukkannia annak a motívumnak, amely valamiért kíváncsodik. Ezek sokszor megmagyarázhatatlan folyamatok.

Akkor visszatérve: korszakhatárnak tekinthető ez a kiállítás?

Igen, egy kiállítás mindig korszakhatár. Valószínű, hogy némi szünet után már nem ugyanott folytatom, ahol abbahagytam. Sokszor lezárul egy történet, de ez is attól függ, hogy milyen új élmények és hatások érnek. Vannak motívumok és megoldások, amelyek megmaradnak, de a változásban hiszek, ami szükséges és elkerülhetetlen. Az egy helyben topogás, a kiüresedés – bár néha ezekkel is meg kell küzdeni – nem jellemző rám. Mindig keresek valami újat.

A festés mellett tanár is vagy. Mit jelent számodra ez a másik hivatás?

A tanítás mindig fontos volt számomra. Már az unitárius kollégiumban töltött évek megerősítettek abban, hogy van mit átadnom. Nagyon szeretek diákokkal, hallgatókkal dolgozni. Fontos számomra, hogy mindenkinek személyre szabott segítséget tudjak nyújtani. Ez kölcsönös folyamat, én is sokat kapok a hallgatóktól. Állandó oda-vissza mozgás, ami nagyon értékes. A mostani fiatalok teljesen más generáció, ez biztos. Vannak kihívások, de úgy gondolom, hogy lépést kell és lehet tartani velük. Fontos, hogy megértsük az ő világukat, és elfogadjuk, hogy más dolgok érdeklik őket, mint minket annak idején. Ugyanakkor most is vannak rendkívül tehetséges hallgatók, akikkel érdemes foglalkozni, akiket segíteni kell.

Visszakanyarodva beszélgetésünk elejére: mondhatjuk, hogy számodra egy festmény olyan, mint egy prédikáció?

Bizonyos értelemben igen. A képeim által képes vagyok megfogalmazni mindazt, amit szóban nem tudok. Az alkotás spirituális mélyutazás, amelyben benne vannak a kétségek, a félelmek, az erények, az imádság és a hit – az egész élet. Nagyon összetett folyamat, és az a legerdekesebb, amikor egy ponton a festmény többé válik, mint egy színes felület, amikor üzenete lesz, ereje, lüktetése, energiája. Amikor a néző megáll előtte, és hirtelen azt érzi: valamit megmozdított benne.

Májusi jeles napok

A konyhában kicsi ládába, likas edénybe veteményeztünk.

MOLDOVÁN-SZEREDAI NOÉMI

Húsvét és pünkösd között a fagyosszentektől tartunk. A földműves ember hétköznapjaiban fontosak a szokások, a megfigyelt, kikövetkeztetett jelenségek. Major Eszter csekefalvi születésű 80 éves néni visszaemlékezése szerint „a három fagyosszent május 12., 13. és 14. Orbán május 25-e, a szász a szőlőjét ettől féltette – tartotta a mondás. Februárban a paprika-, vinetta- s zellermagot elvetjük, márciusban, Sándor napján a paradicsomot, és akkor májusban kipikérozunk [külön ültetjük] – melegágyba vagy kisebb edényekbe. Áprilisban vetjük ládába a káposztamagot, mert az később kerül ki, június 10-ig, a zöldhagyma helyébe. Május végén ültetjük ki a palántákat, addig márciusban elvetjük a hagymát, fokhagymát, borsót, salátát, spenótot, murkot és petrezselymet. Április 20-a után, amikor már a kukoricát is vetik, akkor ültetik a paszulyt, a karóst és a pulyát (kicsit). Következik a karózás, majd minden reggel öntözni, vagy este, ha van napon melegedett víz. A saláta a legelső, ami kibújik, majd a spenót, zöldhagyma, petrezselyemzöld, friss murek, és ahogy ritkítják, utána a borsó – május végén, június elején. A salátás vagy komlós paszulyleves gyakori étel ilyenkor. A tavalyi szemes paszulyt megfőzöm, és mikor már mindjárt kész, akkor a salátát, friss kaprot apróra vágva beleteszem, majd a rántást s egy kis tejfölt, utána ecetet. Ilyenkor külön salátalevest is főzünk, azt túrós puliszkával esszük.”

Dobos Margit néni meséli, hogy most is úgy jár el, ahogy gyermekkorában látta és tanulta. „Tél

vége felé a konyhában kicsi ládába, likas edénybe veteményeztünk. A legelső a paprikamag: gogos- és tölteni való paprika, sárga és zöld. Paradicsomot nagy fajtát, befőzni való paradicsomot, több félélt tettünk. A magokat saját magunk termeltük, ezeket cseréltük is egymással, még a piacon is a szomszéd falusi asszonyokkal. A piacon nagyon jó barátságok is születtek. Nagyon vigyáztunk arra, hogy Szent György napja [április 24-e] előtt ne keljen ki a paszuly, és a palántokat nem ültettük ki. Mindenkinek nagy gondja volt, hogy maradjon palánt pótlásra, még olyan is volt, hogy a szabad földbe is ültettük a paradicsommagot, hogy legyen újabb palánt. A kertbe legelőször a hagymamag került, és tyúkrágyával szórtuk meg, ha megengedte az időjárás már február utolsó napjaiban. Legelső, ami kikelt, az a saláta, a kapor. A dughagymát később tettük el, zöldhagymának, céklát savanyúságnak, karfiolt, káposztát. Amit nem ismertem, az a vinetta volt, csak már nagyobb koromban kezdtük termelni. Húszéves körül voltam, amikor először ettem vinnét, az 1960-as évek elején. A palánthagymát is májusban, május végéig ültettük ki. Minél keményebb volt a palánthagyma, annál keményebb lett a hagyma. A cikk fokhagymát is korán ültettük. A borsót is. A paszuly és a palántok érzékenyek a fagyra, azokra nagyon vigyáztunk. Miután mindent kiültettünk, már a gyomlálás, kapálás és öntözés volt a napi feladat.”

„A Vallásügyi Minisztérium ma... érkezett telefonutasítására...”

OLÁH SÁNDOR

A politikai feladatoknak az egyházvezetés nem kezdeményezője.

A Román Népköztársaságban berendezkedő kommunista hatalom társadalomátalakító programja széles körű ellenállásba ütközött. A társadalom behódolását, színlelt vagy valós alkalmazkodását a hatalom erőszakkal kényszerítette ki. A korszak politikai, ideológiai törekvéseinek megvalósításában az emberektől „azt várták, hogy teljes személyiségük, gondolkodásuk, magatartásuk és tevékenységük minden elemét *nyíltan* alárendeljék az »új« eszmeiségnek” – írja Szabó Márton a *Diszkurzív térben*, *A munka hősei* című, Budapesten 1998-ban megjelent munkájában.

A politikai gyakorlatban hosszú időn át „a célszentesíti az eszközt”-elvet alkalmazták. Annak ellenére, hogy a kommunisták az egyházakat legfőbb ideológiai ellenségüknek tartották, az uralomgyakorlásban annak intézményrendszerét és személyi állományát folyamatosan hatalomtechnikai eszközként használták. A közvetlen környezetükben jelentős társadalmi presztízzsel bíró lelkészek a szószékről is ki kellett fejezzék egyetértésüket a hatalmi szándékokkal.

Az ötvenes években az egyházi intézményekben keletkezett forrásokból nyomon követhető a vidéki lelkészek cselekvési terét alapvetően meghatározó intézményi környezet: a Vallásügyi Mi-

nisztérium utasításait közvetítő egyházi intézmények (püspökség, esperességek) és az államhatalom helyi intézményei: a községi és városi néptanácsok.

Az egyházvezetés köriratokban közölte a hatalmi utasításokat, elvárásokat, melyek tartalma közvetlenül kapcsolódott az éppen aktuális politikai célokhoz, eseményekhez, mint például a választások, termelési, begyűjtési kampányok, a nemzetközi politikai események vagy a kommunista ünnepek. A hidegháború idején kibontakozó nemzetközi békemozgalom kikényszerített lokális szerveződéseiként az adminisztratív intézmények hierarchikus szintjein községi, rajoni, tartományi békebizottságok alakultak, ezek tevékenységében minden felekezet lelkészeinek aktív szerepet kellett vállalniuk (tagság, részvétel a gyűléseken, előadások tartása).

A forrásokból megállapítható, hogy a vidéki lelkészekkel közölt politikai feladatoknak az egyházvezetés nem *kezdeményezője*, hanem *közvetítője* volt. Az utasítások a hatalmi hierarchia központjából a Vallásügyi Minisztériumtól (később Vallásügyi Államtitkárságtól) érkeztek a kolozsvári egyházi központba. Az utasításokat – a gyakori eufemisztikus fogalmazás szerint a „felkéréseket” – innen közölték a lelkészekkel.

Lapunk következő számaiban ennek az intézményesült társadalmi viszonyoknak a hétköznapi gyakorlatait, a vidéki lelkészek életében és szolgálatában megvalósuló formáit további korabeli írott forrásokkal illusztráljuk. Első összeállításunk a kommunista propaganda támogatásának hatalmi elvárásait illusztrálja – betűhíven. (*Rövidítések az iratokban: afiai: atyafiai, tban: tárgyában*).

a) Nr. 864/1949

Körlevél Lelkész afiaihoz az október 2-i nemzetközi „Béke Nap” tartása tban.

A Vallásügyi Minisztérium mai napon érkezett telefon utasítására felhívjuk tisztelendőségedet, hogy október 2-án vasárnap a nemzetközi „Béke Nap” alkalmával az istentisztelet keretében emlékezzék meg a világbékéről.

A Vall. Minisztérium értesítését a megemlékezéssel kapcsolatban az alábbiakban közöljük.

1. „A világ ismét két táborra oszlott. Az egyik a béke tábora élén a Szovjet Unióval, amely táborban van a R. Népköztársaság is és a népi demokráciák országai. A másik tábor a háborúra uszítóké.

2. A népeknek dolgozni kell a demokratikus és építő békéért, a háborúra uszítók ellen, akik a népek leigázását akarják és az embernek az ember általi kizsákmányolását.

3. Október 2-a nemzetközi nap a béke harcáért. Ezen a napon egyesüljünk az énekben és az imában a béke táborának győzelméért

Kolozsvár, 1949. szept. 27.

Atyafiságos üdvözléssel:

Dr. Kiss Elek
s. k. püspök

Csifó Nagy László
s. k. előadó

b) Az Unitárius Egyház Képviselő Tanácsától, Kolozsvár, Kossuth L. u. 9.

Sz.: 996/1949.

E.K.T.

Körirat

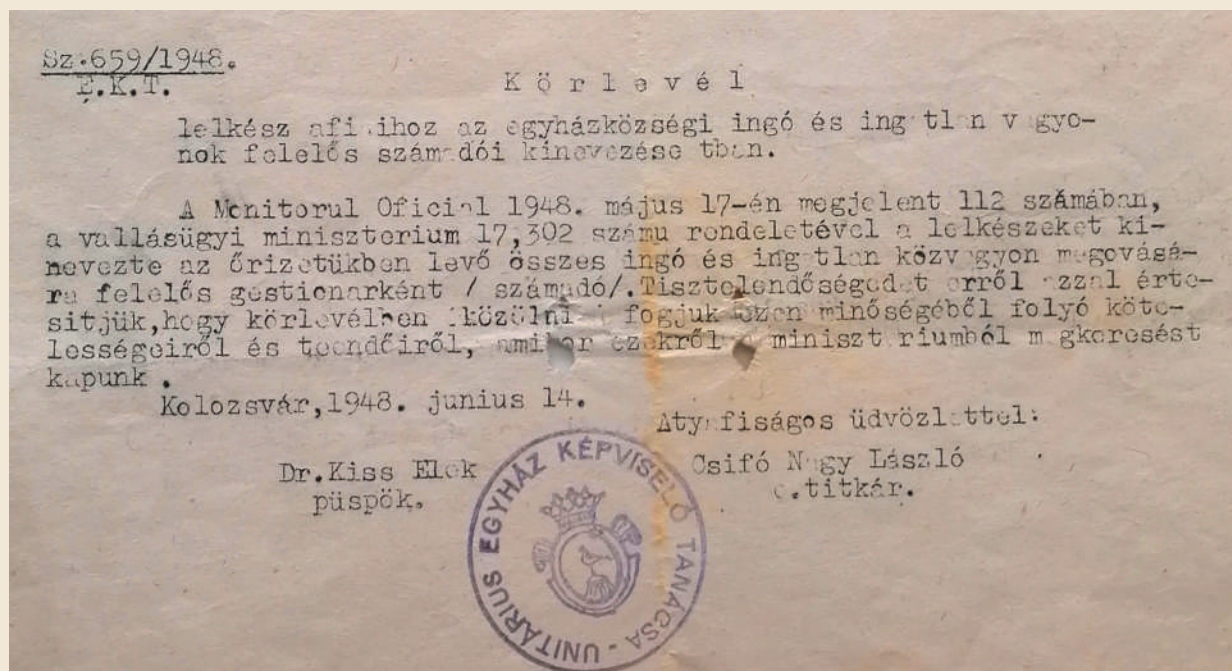
valamennyi egyházközséghez november 7-iki ünnepek tban

A Vallásügyi Minisztérium telefon értesítése alapján is felhívjuk a lelkész fiait, hogy a folyó hó 6-án, vasárnap tartandó istentisztelet keretében emlékezzenek meg a Nagy Októberi Szocialista forradalom jelentőségéről, annak 32 évfordulója alkalmából. A megfelelő anyagok úgy a magyar mint a román nyelvű napilapok megelőző számaiban is találhatóak s felhívjuk a figyelmet az Universul Bukarestben megjelenő lap f. hó 5-én megjelenő számára, amelyben az Egyházi oldal tartalmaz megfelelő az egyházak számára összeállított anyagot.

Kolozsvár, 1949. november 4.

Dr. Kiss Elek
püspök

Csifó Nagy László
előadó

c) Az Unitárius Egyház Képviselő tanácsától, Kolozsvár, Kossuth L. u. 9.

Sz.228/1953.
E.K.T.

Körlevél lelkész afiaihoz Jozsif Visszarionovics Sztalin a Szovjetunió minisztertanácsa Elnökének temetésével kapcsolatosan teendő intézkedésekről.

1. A temetés napjáig minden nap templomainkban 4-szer harangozzanak, d. e. 10 órakor, 12 órakor, d. u. 4 órakor és 6 órakor.

2. Március 8-án vasárnap az istentisztelet keretében emlékezzenek meg Jozsif Visszarionovics Sztalinról s méltassák békeharci tevékenységét s Népi Köztársaságunk iránti barátságát.

3. A temetés napján minden templomban tartsanak gyászistentiszteletet, melyen méltassák az ő érdemeit.

4. A temetéssel kapcsolatosan figyeljék a napilapokban a hatóságok és az egyházfők által közzétett utasításokat és felhívásokat s a továbbiakban azoknak megfelelően járjanak el.

Kolozsvár, 1953. március 7.

Atyafiságos üdvözléssel:

Dr. Kiss Elek
püspök

Csifó Nagy László
előadó

d) Unitárius Esperesi Hivataltól H. Almás Sz. 149-1953
Tisztelendő Lelkész Ur!

Hivatkozással Kolozsvári József tartományi kultuszinspektor megkeresésére tisztelettel kérem az összes kollegákat, hogy szíveskedjenek azonnal jelenteni, hogy a helyi Béke Bizottságnak tagjai-e? Ha igen, milyen tisztséget viselnek? Ha tagjai, ha nem a bizottságnak, jelentendő, hogy a jan-márc. első évnegyedben milyen tevékenységet fejtettek ki? Kérem jelenteni a napot, amelyen pl. valaki egyházi beszédben foglalkozott a béke-harc fontosságával s a béke áldásos voltával. Felemlítendő a kúra pasztorális keretben végzett felvilágosító munka is s a vetési csatával kapcsolatos tevékenység is.

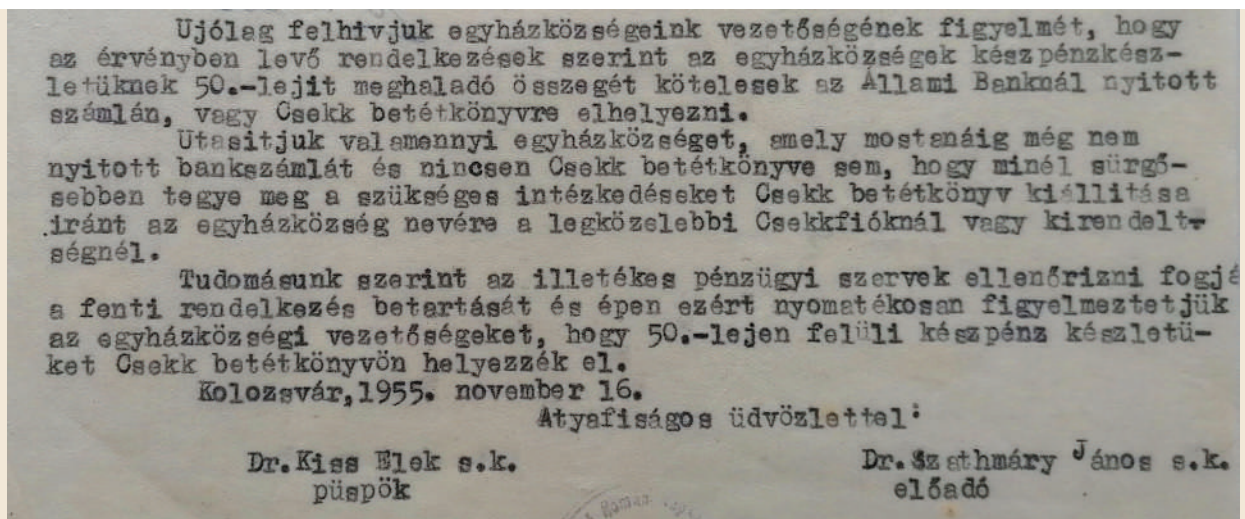
A válaszok sürgösségére való tekintettel a válaszokat egyenesen a Sigmond József udvarhelyi lelkész afia címére küldeni, str. Republicii 52.

Sz. udvarhely 1953 apr. 20.

Tisztelettel Dr. Lőrinczy Géza h. esperes

Tintával kiegészítve: Ezután minden hónap 20-ig jelentés teendő az illető hónapban végzett munkáról s arról is, ha valakinek bizottsági tagságában, vagy munkabeosztásában változás állt be.

A korabeli uralmi viszonyok között a hatalmi célokkal szembenállók nem fejezhették ki nyíltan idegenkedésüket, ellenszenvüket, mert az ilyen nyilvános viszonyulások veszedelmeket hozhat-
tak volna rájuk. A kegyetlen állami terror által kiváltott általános félelemérzés meghatározta az egyéni cselekvéseket, viszonyulásokat.

A Szentlélek eljövetele

ILKEI LÓRÁND

Mit jelent, amikor Isten Léleke belép az emberi történelembe?

Bevezetés

Mit jelent a Lélek eljövetele? Vajon rendkívüli, egyszeri csodáról van szó, vagy Isten jelenlétének olyan megtapasztalásáról, amely ma is érinti az ember életét, ami megtörténik és megtörténhet bármikor, nem csak abban a régmúlt időben, azon a tőlünk távoli napon? A pütkösi történet az apostolok cselekedeteiről írott könyv második fejezetében nemcsak egy eseményt rögzít, hanem választ ad arra az örök emberi kérdésünkre is: mit jelent, amikor Isten Léleke belép az emberi történelembe.

A jelen írásban vizsgált szakasz (ApCsel 2,1–13) a pütkösi eseményeket írja le, pontosabban a Lélek eljövetelének pillanatát. Annak feltárására törekszem, hogy Lukács miként formálja meg ezt az eseményt, és milyen üzenetet közvetít általa.

Irodalmi elemzés

A kiválasztott szakasz műfaját tekintve elbeszélés, narratív jellegű leírás, azonban nem egyszerű történeti tudósításként kell olvasnunk, ahogy igaz ez a teljes lukácsi korpuszra. Ernst Haenchen hangsúlyozza munkájában, hogy Lukács nem egy egységes hagyományt közöl, hanem különböző elemekből tudatosan felépített teológiai kompozíciót alkot. Célja nem pusztán az

események leírása, hanem azok jelentésének közvetítése. Szándéka nem a modern kori értelemben vett tényalapú történetírás, hanem teológusként, hitvallói minőségében kíván tanúvallomást tenni.

A nyitóformula (Amikor pedig eljött...) az idő beteljesedését jelöli. A történet szerkezete három egységből áll: a Lélek eljövetelének leírása, a hallgatóság reakciója, valamint az értetlenség és a gúny megjelenése. Ez a felépítés előkészíti Péter beszédét, amely a következő szakaszban értelmezést ad az itt bemutatott eseményeknek.

Egy másik, irodalmi szempontból fontos részlete a szakaszban a népek felsorolása. Ez nem pusztán földrajzi adat, hanem a világ teljességének a képe, tudatos szerkesztés, amely az Apostolok cselekedetei egészének irányát – Jeruzsálemtől Rómáig – előlegezi. Lukács így rajzolja meg azt a teret, amelyben a Szentlélek hatása kiárad.

Történeti, kulturális háttér

Pütkösd eredetileg zsidó aratási, hálaadási ünnep volt, amely később a Sínai-hegyi törvényadás emléknapjává is vált. Az idézett bibliai szövegben a szél és a tűz képei – a teofánia/isteni kinyilatkoztatás klasszikus motívumai – a Sínai-hegyi törvényadás történetét idézik, hiszen Isten akkor is így mutatta meg magát, jelenlétének ezekben az érzékelhető jeleiben (2Móz 19,16a). Most azonban nem kőbe írt törvény jelenik meg, hanem élő erő, amely embereket érint.

A korabeli zsidó hagyomány szerint Isten szava több nyelven hangzott el, hogy minden nép hallhassa. Lukács ezt a hagyományt felhasználja, de át is alakítja: nem új törvényről beszél, hanem a Lélek ajándékáról. A törvényről Isten jelenlétére helyeződik át a hangsúly, így nem az a fontos, amit az embernek tennie kell, hanem az, amit Isten cselekszik.

Teológiai értelmezés

A vizsgált szakasz nyelvi elemzése mélyebb teológiai tartalmat tár fel. A „megteltek Szentlélekkel” kifejezés azt jelzi, hogy ez az esemény nem emberi kezdeményezés. A Lélek eljövételének kezdeményezője Isten. Az ember nem birtokolja a Lelket, hanem részesül benne.

A Lélek ajándék, amely betölti az embert.

A „πνοή” (szél) és „πνεῦμα” (lehelet) közötti kapcsolat lehetővé teszi, hogy Lukács a láthatatlan isteni valóságot érzékelhető képekkel fejezze ki. A két szó közti kapcsolat arra utal, hogy Isten életőereje jelenik meg, amely új életet hoz létre. A szél és a tűz így nem természeti jelenségeként, hanem Isten jelenlétének jeleként mutatkozik meg.

A „nyelvek” egyszerre jelentenek beszédet és újabb jelet a történetben. Nem csupán arról van szó, hogy az emberek megértik egymást, hanem arról, hogy Isten jelenléte megszólalásra készíti a jelenlévőket. A tanítványok nem önmagukról beszélnek, hanem Isten nagy tetteiről.

Eckhard J. Schnabel értelmezése szerint a Lélek itt prófétai erőként jelenik meg: beteljesíti az ígéreteket, és folytatja azt, amit Jézus elkezdett. Nem új történet indul, hanem a meglévő teljeseedik ki. Jacob Jervell ezt még tovább mélyíti: a pünkösdi esemény elsősorban Izraelhez szóló beteljesedés. Isten hú marad ígéreteihez, és ebből a hűségéből nyílik meg az út minden nép felé. A Lélek eljövetele így nem szakítást és elszakadást jelent a zsidó népnek tett isteni ígértől és történettől, hanem annak folytatását és kiteljesedését.

Alkalmazás

Pünkösdi ünnepe ma is emlékeztet arra, hogy az egyház nem önmagától jött létre. Nem szerveződés, nem intézmény, hanem válasz Isten jelenlétére. A Lélek nem látványos jelenségekben mutatkozik meg elsősorban, hanem abban, hogy emberek megszólalnak, bátorságot kapnak, és közösséggé formálódnak.

Unitárius hitünk szerint a Szentlélek Isten ereje és jóra segítő jelenléte: az az erő, amely az értelmet világosítja, a szívet tisztítja és az akaratot erősíti. Megvilágosít, amikor nem látjuk az utat; megnyugtat, amikor nyugtalan a lelkünk; bátorít, amikor félelem vesz körül, és boldogít, amikor az élet mélyebb értelmét felismerjük.

Ahol ez az isteni erő jelen van, ott a félelem helyét bizalom, a hallgatás helyét megszólalás, az elszigeteltség helyét a közösség veszi át. Ott a pünkösdi nem csupán emlék, hanem jelenvaló valóság.

Visszatérve a bevezető kérdéshez: a pünkösdi esemény nem pusztán múltbeli csoda. Több annál. Isten jelenlétének olyan megtapasztalása, amely képes új közösséget létrehozni és új életet kezdeni.

Ezért ünnepli az egyház pünkösdt saját születéseként. Nem azért, mert ekkor kezdődött minden, hanem mert ekkor vált láthatóvá, hogy Isten Lelke élővé teszi a közösséget.

A kérdés így ma is személyes: nem az, hogy mi történt egykor, hanem az, hogy bennünk és közöttünk történik-e valami. Mert ahol a Lélek jelen van, ott az élet nem marad változatlan. Ott a történet folytatódik...

Balázs Ferenc, a lelkész

Balázs Ferencet, a „mészköi apostolt” az erdélyi magyar kisebbségi lét egyik meghatározó alakjaként tartjuk számon. Bár életműve szerteágazó, tevékenységének egyik fő vonatkoztatási pontja lelkészi hivatása – ám ezt a szerepet ő alapjaiban gondolta újra. Számára a lelkészség aktív, közösségformáló jelenlét – erről A rög alattban ír.

| BÁLINT RÓBERT ZOLTÁN

„Magamat emberségemből és ifjúságomból ki nem vetköztetem semmi kincsért. Méltóságteljes kenetes, áldástbékességet, Isten nevét szer-tehintő pap lenni nem tudok. Ember vagyok, ifjú vagyok, magam vagyok. Ha kedvem tartja, boldogodom, ha szükségét érzem: játszom. Fejhor-dozásom, beszédem, szónoklásom nem hangos-kodja: pap vagyok. Ha valamely csoportba kerülök, nem tartom elkerülhetetlennek, hogy a szót én vigyem. Ha mondanivalóm van, közbe-szóllok, ha nincs, hallgatok.

Hát így van ez: nehéz összevegyíteni egy üvegbe a papságot és a prófétaságot. Olaj az egyik és víz a másik. Különválva marad mind a kettő, de esetleg a víz sem iható s az olaj sem ég a kénytelen együttélés miatt. Ami igaz, az igaz. Én a pap-ságot holnap odahagynám a prófétaság kedvé-ért; viszont azt is tudom, hogy meghal a nép, amelynek prófétái nincsenek. Hadd maradjak hát lelkész, papnak és prófétának egybe-növése.

Nehéz munka, keserű kenyér a lelkészi munka, a lelkészi kenyér. Legyen sajátmaga, ember szol-gája, Isten embere; az emberek kövessék is, sze-ressék is: ez a lelkész hivatása. Ezt tudva nem lehet panaszra okom. A harag kijár a prófétának, a szeretet a papnak. Nekem jut mind a kettőből bőségesen.”

„Embernek minden fajtája.” Balázs Ferenc társadalomképe

KISS DÉNES

Újjonnan érkező papként gyülekezete egészét meg kellett ismernie.

Ebben az időszakban került a felső-aranyosszéki Mészköre a világot járt Balázs Ferenc.

A törekvéseivel korát jócskán megelőző, magát többek között vidékfejlesztőnek nevező, reformer lelkész a társadalomszerkezeti kérdésekre is érzékeny volt, már csak azért is, mert újjonnan érkező papként gyülekezete egészét meg kellett ismernie. A rövid lelkészi pályájának tapasztalatait összefoglaló könyvének *Embernek minden fajtája* című részében az 1930-as évek mészközi társadalmának három nagy csoportját, osztályát különbözteti meg. A falvak felső rétegét az idős, jómódú gazdák képezték. Ők a korábbi társadalom rendjének továbbvivői, pozíciójuk folytonosságát a régi világból hozták. Attitűdjeik is innen erednek, „lelki alkatuk a magyar úré”. Egy másik, szintén homogén csoport a fiatal és középkorú kisebb gazdáké. Bár alapvetően ők is földművesek, számukra a gazdálkodás már nem nyújt kielégítő jövedelmet, így e mellett a gyárak világát is kipróbálták. Ráadásul többségük a háború borzalmait is megtapasztalta, és jártukban-keltükben a kor szellemi áramlataival is találkozott. Ezek az élmények, érvényesülésük, anyagi gyarapodásuk korlátjainak megtapasztalásával együtt, elutasítóvá tették őket apáik büszke paraszti világával szemben, és bizalmatlanná az uralkodó osztály egészével és annak mindenféle szervezetével szemben. Fokozta ezt a bizalmatlanságot, hogy fiatalkoruknál fogva az urak bármilyen „huncutsága” újra a háború rémségeivel fenyegette őket. Végül Balázs Ferenc egy harmadik, szintén új, de az előzőknél heterogénebb társadalmi csoportot is körülír. Sikeres iparosok, mesterek, kézművesek alkották ezt, akik megtalálták az új, kapitalista rendszer nyújtotta lehetőségeket, akik számára a versengés már természetessé, kívánatosá vált. Presztízseben ez a csoport vetekedett az idős gazdákkal, ám mindaz, amit elért, nem volt annyira kézzelfogható, mint a föld. Innen eredeztetni Balázs Ferenc e csoport presztízsfogyasztásba hajló vagytonfelhalmozó törekvését.

A második évezred fordulóján nagy átrendeződésen ment át tájainkon a világ. A szocialista ipari társadalom helyét egy posztindusztriális társadalom vette át, annak egy Európa peremén lehetséges változata. E folyamatot tovább mélyítették a gazdasági szerkezetváltás, a munkalehetőségek átrendeződése és a mindennapi életformák gyors változásai. Nem az első gyökeres átalakulás volt azonban ez errefele. Legalább ekkora horderejű volt az a változás is, amikor a 19. század végén – a 20. század elején a sok évszázados agrártársadalom bomlani kezdett. A gyárak megjelenése és a velük együtt járó munkásréteg kialakulása lassúbb, elhúzódóbb folyamat volt. Élen járt benne néhány elsőként iparosodó térség, köztük Torda városa. A bányaiiparával, szeszgyárával és cellulózgyártásával kitűnő város már ekkor is hatást gyakorolt szűkebb hátszágára, az aranyosszéki falvakra. A gazdálkodók számára növekvő élelmiszerpiacot, az árutermelő mezőgazdaság kialakulását eredményezte, a mezőgazdaságban helyüket nem találók számára ingázással elérhető munkalehetőséget teremtett. Mindez a hagyományosan domináns gazdaparaszti réteg meggyengülését, és új, munkás-iparos, illetve kertészkedő-piacoló rétegek megjelenését eredményezte. Az első világháború ezt a folyamatot nem állíthatta meg, következménye volt azonban, hogy ez a társadalmi átalakulás immár egy másik országban folytatódott.

Balázs Ferencet kora falvainak társadalomszerkezete nem önmagáért foglalkoztatta. Gyakorlati jelentősége volt számára ennek. A tét az volt, hogy a különböző csoportok milyen módon szólíthatók meg a gyülekezetépítés számára, mennyire vonhatók be a gyülekezeti életbe, mennyire talál bennük partnerekre társadalmi újításaihoz. Az idős gazdáknak csalódott. Bár kezdetben e csoportból kerültek ki a gyülekezet gerincét alkotók, rendies gondolkodásuk nem tudta elviselni, hogy a demokrata érületű lelkész az alsóbbrendű osztályokat hozzájuk hasonló elismeréssel, elfogadással kezelte. A feltörekvő iparosrétegben látta Balázs Ferenc a legnagyobb potenciált, mai kifejezéssel élve a humán tőke ebben a csoportban halmozódott fel leginkább. Versengő szellemük, elismertség iránti vágyuk azonban a velük való együttműködést megnehezítette, és talán a közösség, közügyek iránti elkötelezettségüket sem erősítette. Az egyházi élet működtetésére, és a közösségi élet megújítása számára a lelkész leginkább a munkás-kisgazda rétegben talált segítőkre. A további értelmezés helyett azonban álljon inkább itt az eredeti szöveg (ugyan *A rög alatt* 1936-ban, Tordán látott napvilágot, az 1998-as, a Mentor Kiadó gondozásában megjelent változatról idézünk):

„Legelőször az önálló, idősebb gazdák, büszke szép szál emberek keresték legjobban az összeköttetést velem. Érthető és természetes. Ezt az osztályt nem zavarta meg a gyár és a város; hagyománytisztelő, egyház becsülő. Mészkön azelőtt a pap is mindig az övék volt, mint a templom, akit ők akartak az lett; barátjuk és jó emberük, házaikban, mezőkön mozgó látogatójuk. Ezt keresték bennem is.

Boldog arccal jöttek, és lassan maradoztak el.

Megérezték, hogy bármennyire akarok is mindenki lenni, az övék nem lehetek, éppen mert mindenkit egyformán akarok megbecsülni. (...) Barátból – hiszen engem is ők választottak meg előző jóember papjuk hatására – hamar ellenségekkel válnak s ezt visszacsinálni sohasem lehet, mert az elszenvedett sértést soha meg nem bocsátják.

A fiatalabb gazdák, akik megjárták a háborút, s mivel még mindig katonakötelesek, nem hajlandók az életből kihullott öregek mindent elnéző, mindent megszépítő mosolyával visszaidézni tapasztalataikat: bizonyos dacos ellenséges érzéssel tekintenek mindenre, ami állam, egyház, vagy bármi beláthatatlan és titokzatos, lényegében a szegény ember ellen irányuló szervezkedés. Közülük sokan járnak a közeli Torda valamelyik gyárába vagy a helyi alabástrombányák egyikébe s kapcsolatuk a városi, ipari munkássággal csak kimélyítette ezt a gyűlöletet, vagy legjobb esetben közönyt. (...) ebből a csoportból támadt a legtöbb igazi barátom, támogatóm, lelkes hívem. Ez is érthető és természetes. Ezek a fiatal, 30-40 éves gazdák részint már az új világban születtek, amelyben önként adódólag több a társas érzés, a közös cselekedet kívánsága, részint pedig megértették a gyárban, a bányában, sőt a piaci hagymacsomók mellett is, hogy a szegény ember, a kisember, a munkás, a bányász, a földművelő csak úgy él meg ha összetart. A gyár is összeszoktatta őket. (...) Haladni vágyó, ember voltukat megbecsülő, személyükben mégis alázatos emberi emberek. (...) A legértékesebb csoport, a legmegbízhatóbb, a jövő legszilárdabb alapja.

Van még egy harmadik osztály is a faluban: az iparosság. Ez a legsokszínűbb, a legkülönlegesebb csoport. Hogy valaki boldoguljon ezen a pályán, ahhoz jó adag egyéni kiválóságra, képügyességre, értelmességre, alkalmazkodóképességre és találékonyságra van szüksége. (...) Mozgékonyáguknál, világlátottságuknál és jártasságuknál fogva a téli pihenőben ők az egyleti élet pillérei. A dalárda, a szindarabozás náluk nélkül halott, velük lehet minden téren a legmesszebbre szóló sikereket elérni. De belső gyöngesége is van ennek a csoportnak. Az előrehaladás kulcsa az egyéni siker. (...)”

Mindezek alapján az egyház számára ma sem kerülhető meg annak számbavétele, hogy kikre támaszkodhat hivatása betöltésében. Ezért indokolt annak vizsgálata, hogy e különböző társadalmi közegekben kik lehetnek az egyházi élet hordozói és szolgálatának segítői. Az egyház jövője szempontjából így nemcsak hitbéli, hanem társadalmi kérdés is, hogy hol találja meg leginkább elkötelezett híveit.

Jó tükörbe nézni

Andorkó Rozália az Unitárius Nők Országos Szövetségének (UNOSZ) alelnöke. Foglalkozását tekintve nyugdíjas román szakos tanár, és Andorkó Ferenc korábbi vargasi lelkész felesége. Három lányt neveltek fel az erdővidéki községben, és jelenleg is ott töltik nyugdíjas éveiket. Vele beszélget az alábbiakban Sándor Krisztina.

Kezdjük az elejéről! Milyen volt a gyermek Andorkó Rozália? Honnan és hogyan indult?

Az én gyermekkorom Korondon indult, aztán Köpecbányán és Motruban, Gorj megyében folytatódott. Idilli volt, nagyon jól éreztem magam az erdőben barangolva a testvéremmel együtt, és közben az évszak függvényében mogyorót, gombát, bükkmakkot gyűjtöttünk, és sok tavaszi virágot szedtünk. Volt, amikor ep-résztünk, szedrésztünk, vagy pipepásztorként a köpeci szép lapályokon legeltettem a pipéket. Közben olvastam, így a libáim, akikkel jól megértettük egymást, el-elszöktek a búzatáblába, de amikor ezt észrevettem, és hívtam őket, kitért szárnyakkal, gágogva futottak felém. Este a pajtásokkal bújócskáztunk, fogócskáztunk. Télen „megfagyásig” szánkóztunk. Motru hozadéka az volt, hogy megtanultam románul, és sok jó filmet láttam a matinékon. A szüleim úgy döntöttek, hogy itt tovább nem élünk, mert nincs templom: ez a bányászváros a szocializmus létesítménye volt. Édesapám kenyérkereső útja így visszavezetett az erdővidéki Olasztelekre. A szomszédos Baróton a román tagozaton elvégeztem a líceum reál szakát, majd pedig a filológiára való sikertelen felvételi után elvégeztem az elektromechanikai technikumot Sepsiszentgyörgyön. Szakmában nagyon keveset dolgoztam, mert férjhez mentem, és végül azt csináltam, amit mindig szerettem: román tanítottam helyettes tanárként 26 évig a gimnáziumban.

Az UNOSZ alelnöke és aktív tagja immár évtizedek óta. Mi az, ami lelkesíti ebben a munkában, vállálásban?

Az lelkesít ebben az önkéntes munkában, hogy a nőszövetség mint védőburok fogja össze az egyház keretében tevékenykedni kívánó asszonyokat, az összetartozást és a közösséget erősíti, segíti az asszonyok sokszintű fejlődését, erősíti hasznosság tudatukat.

Mi az, amire nagyon büszke az egyházban végzett nőszervezeti munkájában?

Azt tartom egyik érdememnek, hogy nőszövetségi szinten mindig képeztem magam. Ahogy az UNOSZ elkezdte szervezni a különböző tanfolyamokat, én igyekeztem ott lenni, hogy hozzam haza az újdonságokat, amelyeket itthon a lehetőségek és igények szerint valósítottunk meg. Ilyen tanfolyam volt Homoródszentmártonban a Békesség Szigete, ahol a kilencvenes évek közepén négy éven át szociális problémákkal és személyiségfejlesztő pszichodrá mával foglalkoztunk. Küküllőváron is voltam képzésen, aztán két alkalommal Marosvásárhelyen vezetőképzőn. Ebben a folyamatban fontosnak tartottam, hogy az asszonyok sokan (akkoriban nem szabták meg, hogy hányan) vegyenek részt a körí és országos rendezvényeken, hogy ők maguk lássanak, tapasztaljanak, ismerkedjenek más vidékekről érkezők-

kel. Jó érzés most is visszagondolni, hogy idehaza milyen nagyszabású nőszövetségi tevékenységeket szerveztünk meg: a négynapos kézimunka-tanfolyam Zsakó Erzsébet irányításával, aztán a háromnapos természetgyógyászati tanfolyam Bernád Ilonával, *Unitáriusnak lenni jó* Czire Szabolccsal, a sok éven át megszervezett húsvét harmadnapi hímestojás-kiállítások. Kezdetektől megtartottuk a nők világimanapját, karöltve a Vargyason élő katolikus, református, ortodox asszonyokkal. Sok éven át szerveztünk sikeres nőnap bálakat. A vargyasi nőszövetség derekasan kivette részét a mi egyházközségünkben tartott összes nagy országos rendezvényen, többek közt: az

UNOSZ-konferencián 1997-ben, a zsinaton, az ODFIE konferenciáján, kétszer az országos színjátzó találkozón, kétszer köri közgyűlést szervezve. A vendégeket mindig az asszonyok szállásolták el, és a közbeédekre adományokból főztek, sütöttek. A templom felújítása alkalmából is sok közmunkát végeztek. Sok, nagy és szép munka volt az évtizedek során, melyből csak egy néhányat említettem, és amelyet hála Istennek, közösen elvégezhattünk!

Hogyan látja a nők helyzetét a mai erdélyi, székellyföldi társadalmunkban?

A változás az, ami állandóan jelen van bármely társadalomban, csakhogy az utóbbi évtizedekben ez a változás egyre gyorsabban ment végbe. Ennek van jó és rossz iránya is. Ma sokkal több nőnek van felsőfokú végzettsége, és

sokkal többen vannak jelen a munka mezején. Többen vannak vezető pozícióban is. Sokan – a végzettségtől függetlenül – a megélhetést külföldön keresik. Vannak az anyaságot megsegítő intézkedések is, de ennek ellenére a születések száma nem emelkedik kellőképpen. Az utóbbi években egyre többet hallunk a családon belüli erőszakról, amely leginkább az asszonyokat sújtja. A mai nők stresszesebbek, mint a régebbiek.

Milyen volt lelkészeleségnek lenni egykor, a rendszerváltás előtti években?

A letűnt kommunista rendszerben papnéként tíz évet éltem. Ezek az asszonyomok szép éveim voltak. Akkor éppen Bözödön szolgáltunk, lendületesen, tette készen. Én ott lettem papné és anya. A jó Isten jót tett velem, mert meleg lelkű gyülekezetben szolgáltunk, igazán jó hangulat alakult ki a gyülekezet és köztünk. Kölcsönös volt a tisztelet és a segítség. Akkoriban, ha kellett, haját vágtam, injekciótam, kérvényt írtam, mikor mire volt szükség. A gyülekezet pedig a gazdasági munkában segített, és jó néven vette, hogy a papjuk is velük dolgozik. Amikor a férjemet az erdőszentgyörgyi rendőrség hívta írógép-ellenőrzésre, s utána „bekérték” a vásárhelyi szekuritátéra, én olyan naiv voltam, hogy nem fogtam fel, mi történik. Szerencsére jött hamarosan a rendszerváltás, és a kihallgatások elmaradtak. Én akkor is részt vettem más papné társammal együtt a köri gyűléseken. Igaz, mi, a feleségek, nem hivatalosan, de azért számomra jók voltak a találkozások, beszélgetések, mert láttam, hogy milyenek a régi papnék. Kecskés Gyöngyi nénit példaképemnek választottam.

Mi az, amit egy ilyen hivatásgyakorlás esetén a mindenkori lelkészek társainak ajánlana?

Talán azt, hogy ne felejtse el hívő embernek lenni, és igyekezzenek megkapni a közös hangot a gyülekezettel.

Mi volt a legnagyobb kihívás az egyházi, egyházközségi életükben az évek során?

Nem lenne igaz és életizű, ha azt mondanám, hogy szüntelen minden gördülékenyen zajlott a szolgálatunkban, azonban a legnagyobb kihívás az évek során: ellenszélben dolgozni és

élni. Voltak, akik kétségbe vonták tevékenységünk helyességét. Abban az időben is jó társak maradtunk, biztattuk egymást, hogy továbbra is emelt fővel végezzük feladatainkat, kötelességeinket.

Milyen kihívásokat lát ma egyházunk jelene és jövője számára?

Az egyházunk legnagyobb kihívása az, hogy megőrizze az identitását, miközben alkalmazkodik a gyorsan változó és a vallástól eltávolodott világhoz, de éppen vallásunk nyitottsága és a racionális hitfelfogás kínálhat jó alternatívát a mai ember számára.

Az utóbbi évtizedekben nagyot változott a tanárok, tanítók társadalmi szerepe. Ezzel együtt úgy tűnik, hogy az egyházi életbe ma már – vagy ismét? – nehezebb bevonni őket. Ön hogyan látja ezt?

Az a valóság, hogy az utóbbi évtizedekben az értelmiségiek megítélése sokat romlott, beleértve a tanárokat, tanítókat is. Így nem csoda, ha általában nehéz őket bevonni az egyházi életbe. Viszont mindig voltak és vannak elhivatott tanerők, akik részt vesznek abban.

Egy tartalmas életpálya mentén immár elérték a nyugdíjas éveket. Milyen időszak most ez? Hogyan élük meg?

Bár nem vagyunk „fungensek”, hála Istennek, nyugdíjas éveinket aktívan töltjük. Az egyházi életből nem is tudnánk kimaradni, miután egy életen át azt szolgáltuk. Nem csupán az istentiszteleteken veszünk részt, hanem az egyházi dalárdában is, időnként az országos rendezvényeken, mint például a Kapocs, vagy a nyugdíjas lelkészek évi összejövedele. Aztán falusiak lévén gazdálkodunk is. Szívesen kertészkedünk, állatokat tartunk.

A gondviselésnek és gyermekeinknek köszönhetően új minőséget kaptunk: nagyszülők lettünk, ami azt is jelenti, hogy időnként elmegyünk látogatóba, és ők is szívesen járnak haza. Ritkábban, mint ahogyan szeretnénk, még egy-egy könyvet elolvasunk, előadásokra járunk, barátokkal, rokonokkal találkozunk. Én időnként szívesen túrázok egy erdővidéki csoporttal.

A közösségi oldalát követve láthatjuk, hogy nagyobb külföldi utakra is szívesen vállalkoznak, és az ott szerzett tapasztalatokat szívesen megosztják az itthoniakkal. Ilyenkor hogyan választanak úticélt? Mi van még ezen az utazási bakancslistán?

Én igazán szeretek utazni, és nyugdíjazásom előtt már elhatároztam, hogy megejtek néhány számomra fontos itthoni vagy külföldi utazást, akár rövidebb vagy hosszabb időtartammal. Így voltam egy görögországi körúton, aztán Olaszországban, Marokkóban, Egyiptomban. Jártam Isztambulban. Az idén februárban egy mexikói körúton voltam. Utazásaim kapcsán elég sok meghívást kaptam a nőszövetségek vagy nyugdíjasklubok és a baróti önképzőkör részéről, hogy vetített képes előadást tartsak az élményeimről. A meghívásoknak örömmel teszek eleget. Nekem nagy élmény eljutni egzotikus országokba, tágítani látóhatáromat és bővíteni ismereteimet. Nagy élmény, mert fiatalkoromban még csak nem is álmodhattam ilyesmire, és most megvalósulhatnak ezek az álmok. Természetesen van még néhány belföldi úti célom, s ha a jó Isten megengedi, egyszer talán sétálni fogok a kínai nagy falon.

A májusi lapszámba készül ez a beszélgetés, mely hónapban az édesanyákat ünnepeljük. Milyen útravalót szánt a három lányának, és hogyan látja ma őket – immár saját családjaik körében?

A lányaim nevelése egyszer sem jelentett terhet számomra, és a legtöbb gondoskodást babakorukban kapták. Tudtam, hogy nem magamnak nevelem őket: a jó Isten megáldott felnevelésükkel, és utána szárnyra kapnak. És szárnyra kaptak mind a hárman, s most tükröt mutatnak arról, ahogyan együtt éltünk. És jó a tükörbe nézni. A hamuba sült pogácsa, amit magukkal vihettek a lányaink, amikor kirepültek, az az Istenbe vetett hittel élt becsületes, munkás élet, valamint a kitartás és helytállás a nehéz helyzetekben.

Az anyaság témaköre mély és szerteágazó. Milyen gondolatokat tenne még hozzá?

Köszönöm a jó Istennek, hogy anya lehetek, mert így teljes, egész az életem. Nélkülük, úgy érzem és gondolom, hogy sivár lenne. Nem baj, ha gond vagy nehézség van az anyaságban és az életben, mert csak így értékeljük igazán, és értékelik ők is a „jót”. Tudom, hogy nem voltam tökéletes anya, de amit tudtam, azt megtettem, és odaadó szeretetből tettem. Szerre tanultam az anyaságot, most pedig váltok a nagyszülői szerepre is. Azt gondolom, hogy nagy dolgot

nem valósítottam meg az életemben, de olyan közkatona voltam, aki megtette azt, amire megbízták, és egy kicsit talán még többet is...

Aki Önt ismeri, ma is látja az öltözködésében a magától értetődő eleganciát, sikkes megjelenést.

Mindig azt gondoltam, hogy a testem a lelkelem temploma, és azt rendben kell tartani, és nem mindegy, hogyan öltöztetem, mert az is engem jellemez: a gondolkodásom, a viselkedésem, a tetteim.

Milyen a nő Andorkó Rozália szerint?

A nő az, aki életet ad nem csupán a gyermekének, hanem környezetének is azáltal, ahogyan kitölti szívéből jövő érzellemmel, fejéből jövő tudással. A nőnek nem árt, ha nagy, nyitott szíve van a szeretetre, jó munkabíró, alkalmazkodó, képes a lelki fejlődésre, vidámságra. Életem jelenlegi pillanatában szerintem ez a nő meghatározása.

Ég felé kitártan

RÁCZ NORBERT ZSOLT

*De az ő iránya
nem a tenger,
hanem az ég.*

Egyik visszatérő szertartásom az, hogy főleg egy-egy megterhelőbb nap után, sétálok egy jó kiadósat a Szamos partján.

Az útvonalam évek óta keveset változott. Van néhány variáció, de úgy alapvetően ugyanaz a nyomvonal. Ebben is van egy kis szertartásosság, visz a lábam, gépiesen, közben a szél, a folyó, az évszak kifújja, kimossa belőlem a sok tennivaló-reziduumot. Mostanában nem jártam ki. Sok dolgom volt, az idő sem volt olyan, illetve – miért hazudjak – lusta voltam, és kész...

Ma mégis úgy hozta az élet, hogy elegendem lett irodából, hírekből, írni- és gondolnivalókból, hátamra kanyarítottam a zsákom, és irány a part!

A megszokott útvonal mentén, a vízben valami sajátos ragadta meg a figyelmemet.

Csak a szemem sarkából láttam meg először a hiányt. Az az érzés fogott el, hogy itt valami szokott lenni, most meg csak az űr maradt.

Majd odafordítottam a figyelmemet, néztem a vizet, a partot, majd megértettem: lábam előtt, bent a mederben ott éktelenkedett, szó szerint, egy talpalatnyi földön egy természetes fűzfa kivágott csonkja. A gyökerek még kapaszkodtak a kevéske földbe, de se törzse, se ágai nem voltak már, sőt a körülötte növekedő buja nádas is eltűnt. Maradt a kopár föld, a kettéfűrészelt törzsek, a hiány a tájban.

Én nem tudom, mi van ebben a városban, de komolyan, mintha valami 19. századi retrográdok uralkodnának, akik minden eszközzel megakarnák zabolázni, le akarnák győzni a természetet – úgy bánnak mindennel, ami növekszik, ami élni akar. Az e célra külön kijelölt helyeken kívül alig maradt még egy-egy magányosan tengődő, csenevész fa, őserőből megkapaszkodó bokor. Ahogy valami a fejét kidugná, rögtön ráküldenek egy horda gyilkost, akik vájják, tépik, mérgezik mindazt, ami zöld. Mintha azt mondanák: a természet helye e városban a parkokban van, azontúl a kő és a beton az úr.

Amint apad a dohogásom, úgy ébredezik a kíváncsiság afelől, hogy mégis ez a fa, meg a mellette megbújó még kettő kisebb, mégis mi módon növekedhetett itt, a parttól messze, ezen a szigetecskén? Egyáltalán miképp jött létre ez a földdarabka itt, a Szamosban? Kicsi gondolkodás után aztán megfejtettem a titkot. Valószínűleg ez úgy volt, hogy a magasfeszültségű oszlopok beton alapja mesterséges gátat teremtett. Háta mögött a víz lassabban folydogált, ami lehetővé tette, hogy itt leülepedjen az iszap. Idővel a felgyűlt föld akkora lett, hogy alacsony vízálláskor lehetővé tette, hogy a nádak, hínárok megkapaszkodjanak benne.

A gyökerek megkötötték a földet, majd vagy a madarak, vagy a szél idehozott egy fűzfamagot, amely ki tudja, hány próbálkozás után végül megmaradt, megkapaszkodott, gyökeret eresztett, túlélte az áradásokat és a tikkasztó forróságot, a fagyokat, s minden egyebet, ami életére tört. Terebélyesedett, növekedett, fejlődött. Élni akarása és növekedése aztán tovább erősítette a körülötte alakuló talajt, ami immár további biz-

tonságos otthont nyújtott füveknek, nádaknak, bokroknak, majd aztán más fáknak, kicsiny hajtásainak, amelyek szintén élni, nőni akartak. Ha hagyják ezek a barbárok, idővel a sziget minden bizonnyal tovább növekedik, terebélyesedik, talán a parttal is összeér.

Pünkösdre, az egyház születésének ünnepére hangolódva, hirtelen az jutott eszembe, hogy bizony ez a lelki közösség is olyan, mint ez a fa.

A világ körülöttünk pedig a vízhez hasonló. Folyton változik, hömpölyög, halad feltartóztathatatlanul, és aki e habok között sodródik, azt oda viszi, amerre akarja.

Egy habnak, amely a víz felszínére érkezik, alig ha tűnik értelmesnek a haladása. Úszik a forrástól a tengerig, és ebben sem cél, sem ok nem jelenik meg. De néha, egy-egy kultúra szélcsendjében, amikor erre megéri az idő, és az egymásra rakódó tapasztalat, a tudás alkalmas teret hoz létre, Isten országának egy-egy magocskája megfog. Alkalmas talajt lel, és növekedik. A víz lapos folyása, monoton haladása

helyett minden „folyóracionális” felrúgva, felfelé törekszik. A fa is halad, de az ő iránya nem a tenger, hanem az ég, mozgásának erőt nem a gravitáció, hanem saját erőfeszítése ad. S ez a növekedő fa gyökereivel átformálja maga körül a környezetet is. A hatalmas folyónak sincs más választása, mint az, hogy ha a hozzá képest gyenge gyökerek belemarkolnak a földbe, és maguk köré húzzák azt: megváltoztassa az irányt. A folyó kicsiny habjának, hullámának szemszögéből a fa múlhatatlan, szilárd, mintha kiszállt volna az ő valóságából. Holott a fa is ugyanolyan természetes, mint a folyó, még akkor is, ha fejlődési vonala egészen más.

Az egyház is ezt teszi legjobb pillanataiban. Egy értelmetlenül hömpölygőnek tűnő időfolyamban, amely születéstől a halálig, a forrástól a tengerig tart, belekapaszkodik a víznek is medret adó létezésbe, és egy magasabb, de nagyobb és teljesebb igazság felé, az ég felé tör. Míg a víznek nem kell erőfeszítést tennie folyásához, az egyház-fának igen a növekedéshez. Önmagát kell megerőltetnie, hogy a cél felé emelkedjen. Ez az eltökéltsége és erőfeszítése viszont megváltoztatja még az idő tájait is.

S persze, voltak és lesznek barbár korok, amikor e fának a törzsét kettészelik félelmetes erők, de azért a törzs mindig kihajt. Amíg a gyökér szilárdan belekapaszkodik a talajba, addig a legnagyobb katasztrófák után is nőni, növekedni kezd a fa, mert benne lélek, a Lélek lüktet, szól, hívja felfelé.

Juhász Gyula

Béke

*És minden dolgok mélyén béke él
És minden tájak éjén csend lakik
S a végtelenség összhangot zenél
S örök valók csupán mély álmaink.*

*És minden bánat lassan béke lesz
És mindenik gyötrődés győzelem
S a kínok kínja, mely vérig sebez,
Segít túllátni a szűk életen.*

*Testvéreim: a boldogság örök
S e tájon mind elmúló, ami jó
S az élet, a szép, nagy processzió,*

*Mely indul örvény és síkok fölött,
Az égi táj felé tart csendesen
S egy stációja van: a végtelen.*

Női láncszemek

Álmodoztam arról, hogy egyszer édesanya leszek.

FAZAKAS LÍDIA EMESE

A megérkezés élményének sokféle változata létezik, ezek a lelkünkben kitörölhetetlen nyomot hagynak. Hosszú éveken keresztül vágytam rá és álmodoztam arról, hogy egyszer édesanya leszek. Aztán volt időszak, amikor kezdtem elfogadni, hogy a jó Isten más utat szánt nekem. Ám a Gondviselő mindvégig tudta, hogy a maga idejében megélhetem ezt.

Az út kezdeti élményeinél tartok még, az elején. Igyekszem hagyni hát, hogy tanítsanak azok, akik engem választottak életadójuknak. Sok mindent most értettem meg igazán. Emlékszem, miután az első gyermekünk megszületett, sokszor kaptam azon magam, hogy a régi életem szokásaiba, tevékenységeibe való visszatérésről gondolkodtam. Aztán lassan ráéreztem, hogy nincs vissza a régibe, hiszen új élet és új időszámítás van, és benne a fokozatosan növekvő anyaságom. Mert meggyőződésem, hogy ezt (is) lépésről lépésre tanuljuk: a sikerélményekkel, az elhibázott döntésekkel, a bizonytalansággal és annak leküzdésével, a leírhatatlan pillanatokkal, amikor kimerevedik az idő, és minden felismeréssel, hogy mégis milyen gyorsan és észrevétlenül telik.

Bizonyára minden édesanyában időről időre felüti fejét a gondolat, hogy vajon hogyan gondoskodik, amit nyújtani tud, az a legjobb-e a gyermekeinek? És az élet, amelyet édesanyaként és nőként él, az önazonosságnak jó példáját mutatja-e? Sokat halljuk mostanában, hogy csak elég

jó anyák szeretnénk lenni. Miközben értem, hogy az édesanyák válláról kívánja ez az elmélet levenni a tökéletesség hajszolásának terhét, mégis úgy érzem, hogy a kifejezés zavaró. Hiszen én nem elég jó anyuk vagyok a gyermekeimnek, hanem a legjobb. Fáradtan, türelmetlenül, tökéletlenül is, de az édesanyjuk. Én a magam hibáival, hiányosságaival és mintáival, tehát teljes váloommal élem meg az édesanyaságot. És ez ilyen. Nekik ilyen. Én így tudom szeretni őket. Ők engem választottak édesanyjuknak és a jó Isten nekünk szánta őket: ebből az életkovászból sül hát ki az ő csodálatos, egyedi és megismételhetetlen életük, amelyen hiszem, hogy a Gondviselő terelgeti őket sok-sok megérkezésélmény felé. A saját tökéletlenségünk, saját gyarlóságaink belátása közelebb visz bennünket édesanyánkhoz és női felmenőinkhez is. Tőlük is azt kaptuk, amit adott élethelyzetben a legjobbként adni tudtak, ahogyan mi is a legjobbat igyekszünk adni, ahogyan saját életünket megéljük, a tőlünk telhető legjobban, ami ugyan életízű, tökéletlen. Kaptunk fizikai tulajdonságokat, örökölt megéléseket, de óhatatlanul átvettünk lelki terheket, nehézségeket, sebeket is, s bármennyire nem szeretnénk, bizonyára ugyanúgy adunk tovább hasonlókat. Ettől élet, és ettől egyedi.

Hat héttel ezelőtt, amikor a kislányunk megszületett, az életembe való megérkezés új dimenziót nyert. Emlékszem, azon az éjszakán nem sokat aludtam. Néztem a mellettem fekvő kis csodát, és próbáltam imádságos szavakba önteni mindazt, ami túlcsoordult bennem. De nem formálódtak a szavak, akkor a csend volt a legjobb híd Isten felé. Nézem az alvó, játszó, daloló, rugdalózó gyermekeinket, és arra kérem a jó Istent, hogy szép és teljes életük legyen, az ő áldásaival. És ez így lesz életem végéig. Minden nap. Ez is az anyaságom része. Köszönöm.

Tájékoztató

Május 15-én online kerül sor az UNOSZ második negyedévi választmányi gyűlésére. Szeretettel várjuk nőtestvéreinket!

Mamutcsodák

Remek alkalom a pünkösöd arra, hogy összetartozásunkat, találkozásainkat ünnepeljük.

SZÉLES LÁSZLÓ

Persze, nem úgy, mint a buszt, a nagy ünnepeket, fontos eseményeket vagy nagyszüneteket, de várni embereket. Nem is annyira őket, mint az általuk cipelt látható és hallható, ki-ki bugygyanó gondolatokat.

Az utolsó gyapjas mamutok kb. négyezer évvel ezelőtt élhettek, de valamilyen furcsa, felidézhetetlen hagyomány nyomán egy maroknyi erdélyi fiatal minden évben bádogmamutokban utazza be az otthon tájait. Nehezen érthető ez az asszociáció: miért egy kihalt állat, miért nem valami becsületes, bölcs és nagy ember neve szerepel a plakátokon, miért nem mond semmit ez az elnevezés? Hát mégis, mi az, hogy Mamut-körút? Meggyőződésem, hogy évről évre valami olyasmi is beszáll a körutas kisbuszokba, ami a gyapjas mamutokhoz hasonlóan kihalt, elfelejtett, napjainkban csupán rajzfilmek aranyos karaktereiben találkozhatunk vele. Hogy mi ez a poros szellem, aki csatlakozik az utasokhoz?

A találkozás öröme. Rácsodálkozás arra, hogy egymástól különböző, messziről érkező, talán semmiben sem hasonlító emberek között történhet kapcsolódás. És ez jó – tehetjük hozzá, ahogy az Úr is mondta a teremtés története szerint. Jó együtt lenni, jó játszani, jó találkozni, beszélgetni, még unatkozni is együtt. Mert persze, a különböző emberek találkozása nem olyan, mint az amerikai filmekben, nem sziporkázik a levegő, nem feltétlenül süt a nap olyan

vidáman és narancssárgán, de rá kell erre ébredni: az embernek is dolga, hogy meglássa a csodát.

Mert csoda, az történik. Mindig van minek örülni, és van miben gyönyörködni. Májusban épp okot ad erre még egy körút, a Közös utakon ifjúsági istentiszteletes csapat Erdély-járása. De okot ad erre az ünnep is, amely hamarosan beköszönt. Remek alkalom a pünkösöd arra, hogy összetartozásunkat, találkozásainkat ünnepeljük. Ekkor rá lehet csodálkozni arra is, hogy tulajdonképpen az egy Isten akarata, hogy különböző emberek egyetértésben egy cél felé igazítsák más-más, kicsi, elhanyagolható, és mégis megismételhetetlen életüket.

A Balázs Ferenc-émlékév talán egyik legnagyobb megvalósítása, hogy az elcsépelés kockázata nélkül lehet a névadót idézni, műveivel együtt gondolkodni. Világcel, közös cél... Milyen ismerős fogalmak. Félünk mindentől, ami szabadságunkat korlátozhatja. „Kötelek, kések. Kötelességek.” Húsba maró szeretetkapcsolatok, lehorgonyzás, állandóság – ezek fiatalokként ijesztőnek hatnak, és ez is jól van így. De talán nem árt, ha eszünkbe jut: ha az ember megtalálja helyét a világcelban, elfoglalja azt, és teszi feladatát, bár szabadsága látszólag kisebb lesz, Balázs Ferenc szerint boldog, édes lesz minden teher és kötelesség.

Találkozunk, ünnepeljünk, merjünk idegenekből felebarátokká lenni! Éljük meg remélhetőleg csak hibernáló mamutcsodáinkat!

Egyházunk hírei

Nyílt nap a teológián

Március 6-án a lelkészi pályáról tájékoztató nyílt napot szervezett a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet, amelyen 23 unitárius középiskolás vett részt. A teológiai képzés és a lelkészi hivatás ismertetését célzó program interaktív, önismerteti foglalkozással zárult.

Gondnok–presbiteri találkozó Szőkefalván

Március 7-én a Szőkefalvi Unitárius Egyházközség adott otthont a Küküllői Unitárius Egyházkör gondnok–presbiteri találkozásának, amely Márkos Hunor-Elemér esperes áhítatával kezdődött, majd Iszlay László egyházköri felügyelőgondnok és Farkas Emőd főgondnok köszöntője hangzott el. A program során – a Balázs Ferenc-émlékév apropóján – az esperes Balázs Ferenc életét és szolgálatát ismertette, a résztvevők megtekintették a róla készült kisfilmet, amelyet beszélgetés követett. Az egyházközségek képviselői beszámoltak közösségeik helyzetéről és aktuális kérdéseiről. A gyűlést Miklós Szabó István egyházköri felügyelőgondnok köszönete zárta.

Jótekonysági focitorna Székelykeresztúron

Második alkalommal szervezte meg március 8-án a Székelykeresztúri Unitárius Egyházkör adománygyűjtő focitornáját, amely idén is jó hangulatú közösségi eseményként hozta össze a gyülekezetek tagjait. A tornán 16 csapat vett részt. A nevezési díjakból és az adományokból befolyt összeget a Firtosi-kilátó újjáépítésére fordítják. A dobogón a következő sorrend alakult ki: I. Székelykeresztúr I., II. Fiafalva, III. Székelyszentmihály, IV. Korond.

Lelkészi értekezlet Marosvásárhelyen

A Marosi és Küküllői Unitárius Egyházkörök március 16-án tartották első évnegyedi összevont lelkészi értekezletüket a marosvásárhelyi Kövesdombi Unitárius Egyházközség imatermében. Fülöp Dezső Alpár ádamosi lelkész biblia-

magyarázata után a résztvevők megtekintették a Balázs Ferencről készült rövidfilmet. Ezt követően Bálint Róbert Zoltán mészki lelkész *Szép apostoli élet ma* címmel tartott előadást. Zárásként Kovács István püspök ismertette az egyház aktuális kérdéseit, iránymutatást adva a jelenlévő lelkészek számára.

Balázs Ferenc 125 éve kortársunk

A Magyar Unitárius Egyház Mészkon tartott sajtóeseménnyel nyitotta meg az emlékévet, amelyet Balázs Ferenc születésének 125. évfordulója alkalmából hirdetett meg. Az emlékév mottója: *Balázs Ferenc 125 éve kortársunk*, hiszen Balázs Ferenc életműve ma is értelmezési keretet kínál jelenkori kérdéseinkhez.

Kovács István püspök köszöntőjében hangsúlyozta: az emlékév célja, hogy Balázs Ferenc örökségének teljes megértése még ma sem lezárt folyamat, ezért az emlékév feladata az is, hogy újra felfedezze, mélyebben értelmezze és a jelen

kérdéseire kapcsolja ezt a kivételes életművet. Rácz Norbert Zsolt missziói előadó-tanácsos az emlékév koncepcióját ismertette, melynek alapját az a tizenegy szerepkör adja, amelyek mentén az életmű gazdagsága feltárható. Bálint Róbert Zoltán mészki lelkész helyi nézőpontból mutatott rá az örökség élő jelenlétére. Kiállítás, tematikus faluséta és Balázs Ferenc életmódját szemléltető ételköstölő egészítette ki a programot.

Egyházunk az emlékév során az életművet a meglévő egyházi keretekbe, rendezvényekbe építi be. Kiemelt vállalás *Az új ember vallása* című, eddig kiadatlan mű sajtó alá rendezése, amely, akár csak az őszre tervezett szakmai konferencia, új szempontokkal gazdagíthatja az életmű értelmezését.

A Magyarországi Egyházkerület lelkészeinek első negyedévi találkozója

A Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületének lelkészei március 25-én tartották meg első negyedévi lelkészi értekezletüket Budapesten. Máté Ernő lelkész áhítata után Kriza János püspöki helynök és Kovács István püspök köszöntötte a résztvevőket. Az értekezlet központi témája a szórványhelyzetben élő egyházközségek aktuális kérdései, kihívásai és a megoldáskeresés volt, amelyhez Korányi András, az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektora tartott vitaindító előadást.

Énekvezérek találkozója Homoródalmáson

Március utolsó hétfőjén énekvezér-továbbképzőre került sor Homoródalmáson. Koppándi Júlia missziói előadó-tanácsos a püspökség nevében köszöntötte a jelenlévőket. A helyi lelkész, Csete Árpád reggeli áhítatát követően Solymosi Alpár esperes mondott köszöntőt. Fazakas Ádám Sándor (a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Református Tanárképző és Zeneművészeti Karának oktatója) előadása a liturgikus orgonajáték mélyebb megértéséhez járult hozzá. Ványolós András karvezető (Madéfalva) a kórusneklés énektechnikai alapjait ismertette. Pál Tünde (Árkos) pasztorálpszichológus, családte-

rapeuta a kántori szolgálat lelki oldalára irányította a figyelmet. A résztvevők ellátogattak a sósodombi tájházhoz is. Sorbán Enikő énekes (Homoródalmás) a kántori szolgálathoz nyújtott segítséget, anyák napi énekeket tanított, majd a továbbképzőt közös kiértékelő zárta.

Unitárius jelenlét a *Műemlékvédelem Erdélyben* című konferencián

Március végén a szovátai Teleki Oktatási Központban a *Műemlékvédelem Erdélyben XI.* konferencián *Az egy Isten tiszteletére. A 450 éves unitárius egyház gyülekezetei* című kiadványt Bálint Róbert Zoltán lelkész, főszerkesztő és Furu

Árpád építészeti és műemlékvédelmi tanácsadó, szerkesztő mutatta be. Különösen fontos alkalom volt ez, mert a kiadvány révén egyházunk gazdag örökségét a szakmai közösség is megismerhette.

Közlemény Mihai Tîrnoveanu állításának cáfolására

A Magyar Unitárius Egyház Püspöki Hivatala cáfolja Mihai Tîrnoveanu állításának valóság-tartalmát a bölöni unitárius templom tulajdonjogával kapcsolatban. Ő 2026. április 5-én azt állította nyilvánosan, hogy a jelenlegi bölöni unitárius templom tulajdonképpen a helyi harmadik román ortodox templom, aminek az eltulajdonítása azáltal történt, hogy a torony tetejéről eltávolították a keresztet.

Ezzel szemben az a tényállás, hogy a jelenlegi bölöni unitárius templom felépítése a helybeli unitárius egyházközség által történt 1893–1895 között, Pákei Lajos kolozsvári műépítész tervei alapján. A klasszicista stílusú templom soha nem tartozott más egyházhoz/egyházközséghez, felépítése óta folyamatosan a Bölöni Unitárius Egyházközség tulajdonában és használatában áll.

Meggyőződésünk, hogy minden történelemhamisítási szándék és erre alapuló indulatszítás árt a bölöni közhangulatnak, és általában az erdélyi magyar és román közösségek, valamint a felekezetek békés egymás mellett élésének. A Magyar Unitárius Egyház a kölcsönös tisztelet és a becsületes együttműködést szorgalmazza minden jó egyházi és társadalmi ügy szolgálatában.

Kórházlelkészi szolgálat

Kolozsvár Bodor Piroska

telefonszám: 0740 634 723
e-mail: bodor.piroska@unitarius.org

Marosvásárhely Pavelka Attila

telefonszám: 0723 515 921
e-mail: pavelka.attila@unitarius.org

Sepsiszentgyörgy Buzogány-Csoma Csilla

telefonszám: 0742 512 574
e-mail: buzoganycsoma.csilla@unitarius.org

Székelyudvarhely Sipos Mónika Rebeka

telefonszám: 0757 345 367
e-mail: sipos.monika@unitarius.org

FARKAS IZOLDA

Kedves Gyermekek és Felnőttek!

Az alkotás öröme nagyon jó érzés. Örülünk annak, amit a kezünkkel készítünk. Sokáig gyönyörködünk abban, amit alkottunk, például, amikor festményünket látjuk az otthon falán, vagy a hűtő oldalán, vagy amikor az általunk készített nyakláncot megőrizzük, és örömmel viseljük. De nagyon rossz érzés, amikor a hosszú ideig épített legóházat szét kell bontani és el kell pakolni, mert nem maradhat addig, míg szeretnénk.

A házépités is ilyen alkotómunka, és a felnőttek is örülnek, amikor valami maradandót hoznak létre. Amikor otthont építenek, akkor nagyon fontos az alap, mert ha jó az alap, a ház erős és tartós lesz.

Most arra hívlak benneteket, hogy nézzük meg együtt, mit tanít erről Jézus: milyen alapra érdemes házat építeni?

Aki tehát hallja tőlem ezeket a beszédeket, és cselekszi azokat, hasonló a bölcs emberhez, aki kősziklára építette a házat.

(Mt 7,24–27)

Feladatok

1. Tanítványok közössége

Kedves tanítványok közössége, „építsetek” közös házat. Minden téglára írjátok rá azt, ami Jézus tanítása szerint erős alap!

A házról készített fotót küldjétek be a ven@unitarius.org e-mail-címre június 5-ig!

2. Én, a tanítvány

Találd meg a nyolc különbséget!

A megfejtést küldd be a fent jelzett e-mail-címre június 5-ig!

3. Út közben

Itt találsz a kirakós következő darabját.

Vágd ki, és illeszd be a megfelelő helyre a februári közlönyben található gyűjtőlapodon!

Amikor összegyűjtöttél minden darabot, küldd be a szerkesztőségbe!

Ima

Jó Istenünk, add, hogy szívünk erős legyen, mint a sziklára épített ház, és örömmel tegyük azt, ami jó. Ámen.

QR-kód

A QR-kód egy külön oldalra vezet, ahol a példázat kis videó formájában megtekinthető, és ahol további, bárki számára elérhető és szabadon használható játékos feladatok találhatók; ezek gyülekezeti vallásórákon és vasárnapi iskolákban is jól használhatók.

Visszapillantó

Íme, hogyan oldotta meg a recsenyédi Recsegők csapata a márciusi feladatot!

A hős városvédő		Imbolygó, ingó		Bokrot apránként nyír	Pocok testrésze!		Abban a 24 órában Italcsepp!	Görög autójelzés	Dőlés, lejtés		Innovációk, fejlesztések
420 éve született Kolozsvár unitárius megmentője, aki a török dúlástól óvta meg városát 1660-ban. Neve és foglalkozásai a rejtvényben alakulnak ki.		Neve									Á
		Legeleje!					Eső (angol)				
		Francia nagyváros					Pajtában van!				
Ilyen uborka is van	Ég jelzője lehet	Hirtelen levesz						Ajtóban áll!			
Félelem!	Foglalkozása	Bűntényt elkövető						Egyetemi fokozat			
					Ház tetőtere						
					Tág közterület						
						Ószövet-ségi király					Nosza, ..., gyermek
						Faék					
Nézeget, centiz	Jég-székreány						Ellop				
							Kitűnő osztályzat				
Páros emelet!			Nincs ..., gyenge						Kicsinyítő képző		
			Meg fog történni						Hibázik		
					A dollár aprópénze					Jércefeje!	
					Tetejére					Össze-cseng a verssor	
... az idő, elmúlt	Rizszem!	Ne párja		Bört horzsol							
		Biztonsági személyzet		Ritmusos dallam							
Növény része	Megijed		Világos hajszín					Út (latin)			
			Kimerít valakit					Gyorsan lélegző, lihegő			
						Látószerv					Mélázva sétálgató
						Dobálgat					
Virslidarab!			Néha elkezdődik!				Ötlet				
			Ógermán írásjel				Galaxis határai!				
... valahára, nagy későre					Unitárius püspök (István)				Néma Ilona!		
					Lyukvég!				Gallium vegyjele		
Nehéztüzérségi löveg				Sajtótermék						Padlóra került!	
				Fogyasztotta						Kioltvasztott haj	
		Személyének					Lezser, fesztelen				
		Kissé tájékozik!					Szántóeszköz				
Orvosi rövidítés	Tanít				Előtag: föld					A szélein száll!	
					Formás a közepén!					Római 6	
			Ókori balkáni nép					Vidám Kelet (röv.)			
			Nulla								
Még nem borjazott tehén	B										

MÁJUS

2026 a küldetés éve

Kik életünkért annyit aggódtok, kik annyi önzetlenséggel szolgáltok: reátok szállanak mind az áldások. Csókot lehelünk szívetekre, élőkére, s kegyelettel emlékezünk a temetőkből pihenőkre, ti jó, igaz lelkek, bölcsőringató édesanyák! Átölelünk egy üde vagy fáradt, drága asszonyi testet, s csak ennyit mondunk: köszönjük!

Részlet Kolcsár Sándor (1926. május 26., Olthévíz – 2011. június 20., Marosvásárhely) lelkész ötven évvel ezelőtti prédikációvázlatából. Kolcsár Sándor Szabédon és Marosvásárhelyt szolgált. 1967-től a marosi 1969-től a maros-küküllői egyházkör esperese, 1973-tól 1996-ig az egyetemes egyház közügyigazgatója volt. Az 1990-es években a Marosvásárhelyi RMDSZ elnöki tisztségét is betöltötte.